

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 14-15 grudnia 2012 r. na kierunku *ekonomia*, prowadzonym w ramach profilu praktycznego na poziomie studiów pierwszego stopnia na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: prof. dr hab. Wanda M. Gaczek – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Magdalena Osińska – ekspert PKA
- dr hab. Bogusław Plawgo – członek PKA
- Artur Gawryszewski – ekspert formalno-prawny PKA
- Arkadiusz Ługowski – ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz trzeci oceniała jakość kształcenia na kierunku *ekonomia* prowadzonym na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie. Szczegółowe informacje dotyczące poprzednich ocen zawiera **załącznik nr 3**.

Wizytacja została przeprowadzona z inicjatywy PKA.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Wizytującego został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię raportem samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów z władzami Wydziału, pracownikami i studentami kierunku *ekonomia*. Istotne znaczenie dla formułowanych ocen przez Zespół miały przeprowadzone hospitacje zajęć, szczegółowa analiza wylosowanych projektów końcowych oraz przegląd studenckich prac etapowych i prac egzaminacyjnych.

Władze Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Wizytującego.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę

1.1).

Na mocy decyzji nr DSW-3-4120/193/Rej.15/IW/04 Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 marca 2004 r. Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie uzyskała zgodę na utworzenie Wydziału Zamiejscowego w Gryficach i prowadzenie kształcenia na kierunku *ekonomia* na poziomie studiów pierwszego stopnia. Zarządzeniem Rektora ZPSB w Szczecinie powołano wyżej wymieniony wydział i nadano mu nazwę Wydział Przedsiębiorczości.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów wynika z założeń strategicznych rozwoju Uczelni oraz definicji jej roli i pozycji w regionalnym rynku szkolnictwa wyższego. W ramach Strategii Rozwoju zatwierdzonej Uchwałą Nr 2/2012 Senatu z dnia 30 marca 2012 r., Uczelnia poddała nowelizacji brzmienie misji i wizji rozwoju. Główne hasło „Zawsze profesjonalnie służymy biznesowi” jest rozwinięciem akronimu nazwy Uczelni.

Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach ZPSB w Szczecinie nie posiada własnej strategii, w procesie dydaktycznym i koncepcjach rozwoju, wykorzystywane są główne ustalenia Strategii Rozwoju Uczelni (2012).

Celem kształcenia na kierunku *ekonomia* na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach jest wszechstronne przygotowanie absolwentów tego kierunku do pełnienia funkcji wykonawczych,

specjalistycznych i menedżerskich w obszarze szeroko rozumianej ekonomii. Dzięki zdobytej w trakcie studiów wiedzy i nabytych umiejętności absolwenci kierunku *ekonomia* potrafią zinterpretować zjawiska gospodarcze oraz podejmować decyzje finansowe i zarządcze. Zdobyte umiejętności pozwalają im także zakładać własną działalność gospodarczą. Odpowiednio wysoki poziom kształcenia zapewnia absolwentom Wydziału konkurencyjność na rynku pracy, który w regionie gryfickim o wysokiej stopie bezrobocia wymaga od starających się o pracę kreatywności. Po ukończeniu studiów absolwenci mają możliwość zatrudnienia na stanowiskach specjalistów, doradców menedżerskich w podmiotach gospodarczych, w urzędach administracji rządowej, jak i instytucjach finansowych. Specjalności prowadzone na kierunku *ekonomia*, tj. *ekonomika i organizacja przedsiębiorstw* oraz *rachunkowość i finanse* stwarzają możliwość indywidualizacji kształcenia. Proponowana oferta dydaktyczna jest wystarczająca dla potrzeb rynku pracy w Gryficach i okolicy, a także stanowi punkt wyjścia dla ewentualnych zmian i elastycznego kształtowania oferty. Uczelnia jest otwarta na indywidualne potrzeby studenta. Zgodnie z *Regulaminem Studiów w ZPSB*, studenci wyróżniający się szczególnie dobrymi wynikami w nauce, tj. osiągający średnią ocen co najmniej 4,2 i wykazujący uzdolnienia w zakresie określonej dyscypliny, mogą studiować według indywidualnego planu studiów i programu nauczania na zasadach określonych przez Rektora. W wyjątkowych sytuacjach dziekan może wyrazić zgodę na studiowanie według indywidualnego planu studiów i programu nauczania także w innych przypadkach.

Brak strategii Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach nie jest czynnikiem istotnie utrudniającym rozwój Wydziału i jego zarządzanie. Doskonalenie procesów dydaktycznych realizowane jest zgodnie z wytyczonymi celami strategicznymi Uczelni.

1.2).

Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach współpracuje z wieloma podmiotami gospodarczymi, samorządami lokalnymi (urzędy miejskie w Gryficach, Płotach, Trzebiatowie, Resku, Kamieniu Pomorskim), instytucjami finansowymi (urząd skarbowy oraz oddziały banków w Gryficach), w których studenci mają praktyki zawodowe. Innym przykładem współpracy z interesariuszami zewnętrznymi staje się przyjmowanie przez studentów – pracowników studiujących - tematów prac dyplomowych dotyczących funkcjonowania zakładu pracy, które powinny zaowocować pożądanymi rezultatami na rynku kształcenia. Tematyka tych prac znana jest przedsiębiorcom, których zakłady funkcjonują w rejonie gryfickim.

Wydział Przedsiębiorczości włącza studentów w sympozja i konferencje oraz projekty organizowane w swojej siedzibie przez instytucje z Gryfic oraz rejonu gryfickiego (m.in. projekt *Fabryka sukcesu* - wsparcie dla powiatów kamieńskiego, gryfickiego, łobeskiego), targi edukacji i pracy (m.in. trzykrotnie w Trzebiatowie). Innymi istotnymi podmiotami zewnętrznymi Wydziału Przedsiębiorczości są szkoły ponadgimnazjalne. Analiza potrzeb interesariuszy wewnętrznych, jakim są studenci kierunku *ekonomia* w Gryficach wskazuje, że jest potrzeba zaznajamiania z aspektami funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Stąd praktyki organizowane są na terenie zakładów i instytucji, w ramach których studenci mają możliwość zapoznania się z organizacją i funkcjonowaniem podmiotów takich, jak zakłady usługowe, banki, urzędy finansowe i samorządowe oraz położone wzdłuż wybrzeża gryficko - trzebiatowskiego pensjonaty i hotele.

Zespół oceniający dostrzega troskę Władz Wydziału dotyczącą współpracy z organizacjami i podmiotami gospodarczymi regionu, jednak współpraca ta wymaga uregulowania, zarówno co do formy jak i zakresu. W trakcie wizytacji odbyło się spotkanie z interesariuszami zewnętrznymi, przedstawicielami pracodawców. W spotkaniu uczestniczyli: prezes Przedsiębiorstwa PKS sp. z o.o. w Gryficach, pracownik Powiatowego Urzędu Pracy, pracownik banku BZ WBK oraz wiceburmistrz miasta Gryfice. Pracodawcy zwrócili uwagę na potrzeby zmian systemowych w zatrudnianiu absolwentów oraz na konieczność zmian podejścia absolwentów do instytucji nisko płatnego stażu zawodowego, gdyż jest to czas na zdobycie doświadczenia zawodowego. Wskazano na potrzebę organizacji portalu oferującego bank ofert pracy oraz różnego typu staży i praktyk i konieczność skoordynowania go z polityką edukacyjną WP w Gryficach. Wydział Przedsiębiorczości ZPSB jest jedyną uczelnią powiecie, a jej wpływ rozciąga się na okoliczne powiaty, dlatego warto koordynować wysiłki w tym zakresie. Przygotowując ofertę kształcenia należy także zwrócić uwagę na potrzeby lokalnego rynku pracy. Stopa bezrobocia w powiecie jest wysoka, wynosi ok. 20% i podlega

wahaniami sezonowym. Interesariusze zewnętrzni wywodzą się często spośród absolwentów ZPSB w Szczecinie

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* wykazuje pełną zgodność z misją Uczelni. Zróżnicowanie oferty kształcenia odpowiada zapotrzebowaniu zgłaszanemu przez lokalny rynek pracy i daje możliwość elastycznego kształtowania oferty. Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach, jako Wydział Zamiejscowy ZPSB w Szczecinie formalnie nie posiada własnej strategii rozwoju. Proces kształcenia i zarządzanie Wydziałem opiera się na celach sformułowanych w Strategii Rozwoju Uczelni. W przyszłości pożądane byłoby przygotowanie formalnych dokumentów wskazujących specyficzne kierunki rozwoju Wydziału, szczególnie wobec niżu demograficznego i perspektyw ograniczenia liczby studiujących.

1.2) W przygotowywaniu efektów kształcenia wykorzystywano doświadczenie płynące zarówno od interesariuszy wewnętrznych, jak i zewnętrznych z tym, że efekty obszarowe i kierunkowe dla kierunku *ekonomia* zostały określone na poziomie Uczelni i są praktycznie takie same we wszystkich wydziałach zamiejscowych Uczelni. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi (pracodawcami lokalnego rynku pracy rejonu Gryfic) wykorzystywana na rzecz doskonalenia programu i treści kształcenia na ocenianym kierunku specyfiki subregionalnej wymaga uregulowania formalnego.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

W roku akademickim 2012/2013 efekty kształcenia realizowane są dwutorowo. Po pierwsze, poprzez standardy kształcenia obowiązujące dla kierunku *ekonomia* na latach studiów od drugiego roku wzwyż, a po drugie, poprzez krajowe ramy kwalifikacji dla pierwszego roku studiów. Ocena Zespołu przebiegała zatem w obu tych obszarach. Cechą charakterystyczną Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu jest centralizacja w zakresie określania standardów kształcenia na kierunku *ekonomia*, prowadzonym zarówno w podstawowej siedzibie Uczelni w Szczecinie, jak i w jej wydziałach zamiejscowych. Wydziały te, w tym Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach, realizują wytyczne przygotowane przez centralę Uczelni w zakresie sylwetki absolwenta, standardów kształcenia oraz sylabusów, jak i efektów kształcenia w ramach Krajowych Ram Kwalifikacji.

I. Ocena efektów kształcenia realizowanych według standardów:

Dokonując oceny w zakresie standardów kształcenia można stwierdzić, że umożliwiają one uzyskanie spodziewanych efektów, o ile zapewnione jest ich spełnienie. Sylwetka absolwenta, przedstawiona dla specjalności, na które prowadzony był nabór jest zgodna z tymi standardami. Absolwent ma możliwość uzyskania wiedzy ekonomicznej i wyspecjalizowania się w jednej z dwóch specjalności oferowanych przez Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach. Są to *ekonomika i organizacja przedsiębiorstw* i *rachunkowość i finanse*, które są kontynuowane na roku II i III. Z uwagi na specyfikę lokalnego rynku pracy absolwent specjalności *rachunkowość i finanse* przygotowany jest do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, pracy w biurach obrachunkowych, w firmach na stanowisku doradcy finansowego, księgowej, w kadrach itp. Z kolei absolwent specjalności *ekonomika i organizacja przedsiębiorstw* przygotowany jest do pracy we wszystkich podmiotach gospodarczych w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi, w instytucjach rekrutacyjnych pracowników.

Zespół oceniający stwierdził, iż kształcenie na kierunku *ekonomia* prowadzonym przez Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach spełnia wymagane standardy, określone w Załączniku nr 39 do Rozporządzeniu MNiSW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki.

II. Ocena efektów kształcenia zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji:

W opisie kierunku Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach zadeklarował umiejscowienie kształcenia na kierunku *ekonomia* jako studiów o profilu praktycznym w obszarze *nauk społecznych* w dziedzinie *nauk ekonomicznych* w dyscyplinie podstawowej *ekonomia* i dyscyplinach dodatkowych: *nauki o zarządzaniu* oraz *finanse*. Projektując strukturę programu kształcenia, uwzględniono model kształcenia w ZPSB, wprowadzony zgodnie z Zarządzeniem Rektora ZPSB nr 2/2012 z dnia 21 lutego 2012 r. Kształcenie na kierunku *ekonomia* zostało opisane w dokumencie zwanym pt. PAKIET ECTS KIERUNEK: EKONOMIA STUDIA PIERWSZEGO STOPNIA, Studia stacjonarne i niestacjonarne, Wydział Ekonomii i Informatyki, Wydziały Przedsiębiorczości w Gryficach, w Kołobrzegu i w Stargardzie Szczecińskim.

W opisie efektów kierunku zadeklarowano, że absolwent zna elementarną terminologię używaną w ekonomii, finansach i zarządzaniu, rozumie jej źródła oraz zastosowania w obrębie nauk społecznych, ma podstawową wiedzę z zakresu innych nauk społecznych (socjologii, zarządzania, prawa) i ich relacji do ekonomii, zna najważniejsze współczesne nurty ekonomiczne, ich podstawowe twierdzenia oraz sposoby analizy rzeczywistych zjawisk ekonomicznych przez ich pryzmat, zna i rozumie podstawy funkcjonowania, rozwoju i tworzenia przedsiębiorstw oraz zarządzania procesami w nich zachodzącymi jak również zna i rozumie podstawowe mechanizmy finansowania przedsiębiorstw oraz zasady gospodarowania i obrotu aktywami finansowymi. Powinien także posiadać umiejętności dokonywania obserwacji i interpretacji zjawisk ekonomicznych, społecznych i finansowych oraz analizowania ich powiązań z różnymi obszarami działalności gospodarczej, posługiwania się podstawowymi ujęciami teoretycznymi w celu analizowania, interpretowania i prognozowania różnorodnych procesów i zjawisk gospodarczych z wykorzystaniem standardowych metod i narzędzi, posiada elementarne umiejętności badawcze i prognostyczne pozwalające na wskazanie przyczyn i skutków podejmowanych przez inwestorów i podmioty gospodarcze decyzji ekonomicznych, jak również potrafi w sposób precyzyjny i spójny wypowiadać się w mowie i piśmie na tematy dotyczące wybranych zagadnień ekonomicznych, wykorzystując różne ujęcia teoretyczne zarówno z dorobku ekonomii, jak i dyscyplin pokrewnych.

Uczelnia przygotowała kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku *ekonomia* oraz matryce powiązań tych efektów z przedmiotami specjalnościowymi, poszczególnymi formami zajęć oraz metodami ich weryfikacji. Przygotowane zostały także nowe karty przedmiotów. Liczba efektów kierunkowych w obszarze wiedzy wynosi 10, w obszarze umiejętności – 10, zaś w obszarze kompetencji społecznych – 8 efektów. Efekty dla specjalności zostały przedstawione w postaci przyporządkowania efektów kierunkowych poszczególnym przedmiotom specjalnościowym. Jest to prawidłowe, choć mało czytelne, gdyż na obydwu specjalnościach realizowane są te same efekty kierunkowe, tylko z wykorzystaniem innych przedmiotów, realizujących zupełnie inne treści. Jest to mylące, nawet dla osób dobrze zorientowanych w tematyce efektów kształcenia, stąd celowe byłoby wyodrębnienie – oprócz efektów kierunkowych – specyficznych efektów, zwłaszcza w zakresie wiedzy i umiejętności, dla poszczególnych specjalności. Efekty te pozwoliłyby na zróżnicowanie sylwetek absolwentów poszczególnych specjalności, co jest szczególnie ważne z punktu widzenia interesariuszy zewnętrznych (kandydaci, absolwenci, pracodawcy). Jest to także ważne dla studentów poszczególnych specjalności, zwłaszcza, że nabór 2012/2013 prowadzony był na 4 specjalności, z których utworzyły się dwie – realizowane dotychczas.

W tabeli odniesień efektów kierunkowych do efektów obszarowych dla kierunku *ekonomia* w Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach wskazano na odniesienie do poszczególnych efektów obszarowych z zakresu nauk społecznych. Wskazano także na fakt, że Wydział realizuje studia pierwszego stopnia o profilu praktycznym, stąd w każdym wypadku występuje oznaczenie SIP.

W ocenie Zespołu ekspertów PKA liczba efektów kierunkowych jest właściwa, aczkolwiek treść tych efektów jest ambitna. Efekty wyraźnie odnoszą się do dziedziny :nauki ekonomiczne , dyscyplin *ekonomia* a także nauki o zarządzaniu i finanse. - Brak oddzielnych efektów specjalnościowych nie pozwala na wyraźne zróżnicowanie wiedzy i umiejętności absolwentów poszczególnych specjalności. Studia na kierunku *ekonomia* na I stopniu realizowane w ZPSB, pomimo zadeklarowania profilu praktycznego nie łączą się w szczególny sposób ze spełnieniem wymagań organizacji zawodowych do nabycia uprawnień zawodowych.

Zaproponowane przez Uczelnię efekty kształcenia dotyczące poszczególnych przedmiotów są w większości realne i znajdują pokrycie zarówno w treściach poszczególnych przedmiotów, jak i w literaturze zalecanej studentom. Realizowane w ramach standardów grupy przedmiotów obejmują następujące moduły: przedmioty ogólne, przedmioty podstawowe, przedmioty kierunkowe, przedmioty uzupełniające, przedmioty specjalnościowe oraz praktyki zawodowe. Grupy przedmiotów realizowanych ujęciu zgodnym z KRK obejmują cztery segmenty (moduły) przedmiotów: ogólnouczelnianych, podstawowych, specjalnościowych i do wyboru. Dokonane zmiany nie przekraczają ustawowego progu 30% pkt ECTS.

W obecnym programie studiów praktyka obejmuje tylko 120 godzin i jest powiązana z ogólnym zapoznaniem się z przedsiębiorstwem. Dla realizacji profilu praktycznego jest to stanowczo za mało. Uczelnia zadeklarowała, że docelowy wymiar praktyk studenckich uwzględniający praktyczny profil kształcenia wyniesie 480 godz. Zwiększenie wymiaru praktyk zostanie zrealizowane po uwzględnieniu wniosków z oceny jakości kształcenia przeprowadzonej po roku akademickim 2012/2013, czyli po pierwszym roku kształcenia według nowego programu (profil praktyczny). Istotnym elementem nowego modelu praktyk studenckich, opracowywanego obecnie w ZPSB będzie wdrożenie efektów następujących przedsięwzięć:

- projektu innowacyjnego „PI-Model Adaptacyjnego Transferu Rozwiązań Innowacyjnych i Eksperymentalnych MATRIX” realizowanego w ramach PO KL na podstawie umowy nr UDA-POKL.08.01.02-32-001/11-00, który zakłada zwiększenie współpracy biznesu z Uczelnią. W projekcie zakłada się realizację praktyk w ścisłym powiązaniu z przedsiębiorstwami,
- projektu Przedsiębiorstwo Wiedzy, obejmującego cztery modele kształcenia praktycznego, tj. firma symulacyjna (w Uczelni funkcjonuje pracownia do prowadzenia zajęć symulujących działanie realnych firm), preinkubator przedsiębiorczości, inkubator przedsiębiorczości oraz firma studencka mentorowana.

Wspomniane rodzaje działań funkcjonują w ZPSB w Szczecinie, ale zespół oceniający nie miał jasności, w jaki sposób wymienione formy zostaną wdrożone na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach. Studia I stopnia na kierunku *ekonomia* realizowane w ZPSB WP w Gryficach, pomimo zadeklarowania profilu praktycznego nie łączą się w szczególny sposób ze spełnieniem wymagań organizacji zawodowych do nabycia uprawnień zawodowych. Ponadto Uczelnia nie zdefiniowała efektów dla praktyk, które w tym profilu powinny mieć charakter pogłębiony.

Proponowane i realizowane moduły przedmiotów pozwalają generalnie raczej na realizację efektów kształcenia na profilu ogólnoakademickim. Przeważające formy kształcenia w ZPSB obejmują wykłady, ćwiczenia oraz seminaria. W Gryficach zajęcia w formie e-learningu nie są realizowane. Z punktu widzenia realizacji profilu praktycznego, a więc nabycia przez studenta umiejętności praktycznych są to mało upracticznione formy zajęć, aspekt praktyczny może być zasadniczo realizowany tylko na ćwiczeniach. Profil praktyczny zakłada niewielki wymiar praktyk zawodowych, bo tylko trzy tygodnie na I stopniu studiów. W kolejnym roku akademickim Uczelnia planuje zrealizować 480 godzin praktyk oraz wdrożyć kształcenie pod nazwą Firma symulacyjna jako element kształcenia praktycznego. Zespół oceniający dostrzega działania Uczelni w kierunku upracticznienia studiów na kierunku *ekonomia*, jednak w chwili obecnej trudno mówić o konkretnych efektach tych działań. Konieczne jest zwiększenie treści kształcenia w zakresie umiejętności praktycznych w ramach zarówno praktyk zawodowych, jak i w ramach poszczególnych przedmiotów szczególnie dla programu kształcenia na ocenianym kierunku od roku akademickiego 2012/2013.

Efekty kształcenia zgodne ze standardem w postaci opisu sylwetki absolwenta są publikowane na stronie internetowej Uczelni pod adresem <http://swinoujscie.zpsb.edu.pl/index.php?p=sylwetka-absolwenta>, zaś w dniu dostępu, tj. 30.12.2012 r. dostęp do informacji na temat efektów kształcenia zgodnych z KRK znajdował się pod adresem szczecińskim <http://www.zpsb.szczecin.pl/pl/dla-studentow/informacje-organizacyjne-2/programy-studiow-pakiet-ects/>.

Do dyspozycji studenta są ponadto dotychczasowe sylabusy przedmiotów z opisem efektów kształcenia. Student ma także dostęp do informacji o terminach konsultacji i innych ogłoszeń.

Należy zalecić, podłączenie (podlinkowanie) odpowiednich plików do strony Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach. Zespół oceniający wyraża przekonanie, że upowszechnienie efektów realizowanych na kierunku i w ramach poszczególnych przedmiotów oraz świadomość studentów w

tym zakresie będzie się zwiększać z upływem czasu. Ponadto należy ocenić pozytywnie informowanie studentów przez dziekanat.

2.2)

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalając na opracowanie jasnego systemu ich weryfikacji.

Efekty kształcenia i sylabus są przedstawiane studentom Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach na początku każdego kursu. Dodatkowo tabela efektów kształcenia jest dostępna w czytelni biblioteki Wydziału Przedsiębiorczości i w dziekanacie. Jednak po uprzednim wybraniu kilku efektów z programu i próbie weryfikacji, studenci przyporządkowywali je do przedmiotu wyłącznie intuicyjnie. Po powtórным zapoznaniu się z tabelą efektów w trakcie spotkania, studenci uznali, że są one sformułowane w przystępny dla nich sposób.

Z informacji otrzymanych od przedstawicieli Rady Samorządu Studentów Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach wynika, że biorą oni udział w tworzeniu programów studiów przede wszystkim przez uczestnictwo w spotkaniach wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia oraz w Radzie Wydziału.

2.3).

System weryfikacji efektów kształcenia jest przejrzysty i obejmuje następujące formy: egzamin pisemny, kolokwium pisemne, projekt własny indywidualny, projekt grupowy, prezentację projektu indywidualnego lub grupowego, dyskusję na zajęciach dydaktycznych, dyskusję *on-line* (e-learning) oraz pracę w grupach na zajęciach dydaktycznych. Odniesienia efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych zostały opisane w macierzy 2 zawartej w raporcie samooceny.

Weryfikacja efektów kształcenia odbywa się dwutorowo, zważywszy na obowiązywanie dwóch systemów kształcenia: opartego na standardach oraz zgodnego z KRK. W sylabusach przedmiotów wskazane są sposoby weryfikacji efektów, takie jak egzaminy, zaliczenia, projekty itp. Są one dostosowane do charakteru przedmiotu i z punktu widzenia studenta zrozumiałe. Obejmują wszystkie efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, a także wszystkie etapy kształcenia na kierunku *ekonomia*.

System sprawdzania końcowych efektów (proces dyplomowania) obowiązujący na ocenianym kierunku jest opracowany w ZPSB według procedury PS-07. Wybór opiekuna projektu końcowego studenta odbywał się na IV semestrze w naborze 2010/2011, natomiast według programu 2012/2013 na V semestrze, student wspólnie z opiekunem określa temat projektu końcowego, jego zakres oraz sposób wykonania. Student dopuszczony jest do obrony po zaliczeniu wszystkich obowiązujących przedmiotów oraz zaliczeniu seminarium czyli zatwierdzeniu projektu końcowego przez promotora. Stopień samodzielności projektu końcowego weryfikowany jest w trakcie procedury antyplagiatowej. Na egzaminie dyplomowym student losuje 2 pytania, jedno z wiedzy uzyskanej w ramach kierunku studiów, drugie z wiedzy specjalnościowej. Trzecie pytanie dotyczy projektu końcowego, który przedstawia za pomocą prezentacji multimedialnej. Pytania na egzamin dyplomowy zawierają 21 zagadnień ogólnoeconomicznych i po 20 zagadnień specjalnościowych. Łącznie student musi opracować 41 zagadnień, z których losuje dwa pytania. Na ogół pytanie jest sformułowane w taki sam sposób jak zagadnienie dane wcześniej studentowi.

Zespół oceniający zwrócił uwagę na fakt, iż uzyskanie stopnia licencjata na podstawie projektu końcowego było wprawdzie dozwolone według obowiązujących wcześniej standardów kształcenia dla kierunku, jednak zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami (rozporządzenie MNiSzW z dnia 1 września 2011r. w sprawie tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów, warunków wydawania oraz niezbędnych elementów dyplomów ukończenia studiów i świadectw ukończenia studiów podyplomowych oraz wzoru suplementu do dyplomu, § 5) konieczne jest przygotowanie przez dyplomanta pracy licencjackiej. Uczelnia dotąd nie opracowała zaleceń dotyczących pisania pracy licencjackiej na kierunku *ekonomia*. W procedurze oceny projektu końcowego występuje tylko jedna recenzja wykonana przez promotora, co budzi wątpliwości dotyczące obiektywizmu oceny. W bieżącym roku akademickim specjalna komisja została powołana przez Dziekana Wydziału w Gryficach. Postuluje się określenie wymagań w stosunku do prac licencjackich (dla studentów

aktualnie realizujących studia licencjackie o profilu praktycznym) oraz zapewnienie wystarczająco wysokiej jakości tych prac w stosunku do studentów, którzy będą kończyli studia w bieżącym roku akademickim według programu studiów opartego o standardy kształcenia należy zapewnić większy nadzór promotorki nad projektami końcowymi, podniesienie ich jakości oraz zapewnienie dwóch recenzji (promotora i recenzenta).

Rada Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach uchwałą 1/2012 z dnia 29 czerwca 2012 r. uchwaliła plany studiów i programy kształcenia obowiązujące od roku akademickiego 2012/2013, a Senat Uchwałą nr 3/2012 z dnia 30 marca 2012 r. określił efekty kształcenia dla kierunku *ekonomia* oraz wytyczne dotyczące opracowywania programów kształcenia dla studiów wyższych pierwszego stopnia.

Podczas programowej oceny jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* poddano oglądowi dokumentację dotyczącą weryfikacji oceny/efektów kształcenia (protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta, dyplomy wraz z suplementami) która jest przechowywana w teczkach studentów (absolwentów) i jest sporządzana zgodnie z obowiązującymi przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188) oraz rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie rodzajów tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów i wzorów dyplomów oraz świadectw wydawanych przez uczelnie (Dz. U. z 2009 r. Nr 11 poz. 61). Ponadto Władze przedstawiły także Uchwałę Senatu nr 11/2012 z dnia 22 czerwca 2012 r. dotyczącą przyjęcia wzorów dyplomów ukończenia studiów.

Przedstawiono również Zespołowi Oceniającemu Zarządzenie nr 12/2012 Rektora z dnia 30 czerwca 2010 r. w sprawie korekty do Regulaminu procedur dyplomowych dla I i II stopnia studiów na Wydziale Ekonomii i Informatyki, Wydziale Nauk Społecznych oraz Wydziałach Zamiejscowych (Świnoujście, **Gryfice**, Kołobrzeg i Stargard Szczeciński).

Zarządzeniem nr 8/2009 Rektora ZPSB z dnia 1 listopada 2009 r. wprowadzono procedury antyplagiatowe oraz System Plagiat.pl. Procedury te zaktualizowane zostały Zarządzeniem nr 9/2010 Rektora ZPSB w Szczecinie z dnia 30 czerwca 2010 r.

Przedstawiono również Zarządzenie nr 5/2004 Kanclerza z dnia 1 października 2004 r. w sprawie instrukcji organizacji i zakresu działania Archiwum Uczelni. Stwierdzono, iż akta osobowe przechowywane są w archiwum Uczelni przez okres 50 lat, co jest zgodne z przepisami określonymi w § 4 ust. 2 rozporządzenia MNiSzW z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów.

W kartach przedmiotów istnieją informacje na temat form i sposobów zaliczenia przedmiotu, wkładu pracy studenta w przygotowanie się do zajęć oraz do zaliczenia. Na podstawie analizy prac przejściowych można stwierdzić, że niektóre są sprawdzane rzetelnie, a oceny formułowane obiektywnie. Niektóre przedmioty realizowane według standardów kształcenia oceniane są na podstawie testów, w których nie wystandaryzowano wymagań w sposób wystarczający. W opisach przedmiotów brakuje informacji o tym, jaki zasób wiedzy/umiejętności/kompetencji student powinien przyswoić sobie, aby zaliczyć przedmiot na ocenę dostateczną, dobrą czy też bardzo dobrą. W przypadku prac dyplomowych, zaobserwowano tendencję do zawyżania ocen za te prace.

Uczelnia dokonuje analizy średnich ocen uzyskanych w semestrze przez studentów na każdej specjalności. Zestawienia takie są dostępne i są przedmiotem omawiania na Radzie Wydziału. Na przykład z naboru 2009/2010 absolwenci uzyskiwali średnie semestralne od 3,1 do 4,75 na specjalności *ekonomika i organizacja przedsiębiorstw* i od 3,14 do 5,00 na specjalności *rachunkowość i finanse*.

Podobne analizy prowadzone są w odniesieniu do oceny na dyplomie. W roku 2012, średnie oceny na dyplomie kształtowały się na poziomie 4,2 dla specjalności *ekonomika i organizacja przedsiębiorstw* oraz 4,5 dla specjalności *rachunkowość i finanse*. Analiza protokołów z przedmiotów wskazuje, że większość studentów przystępuje do egzaminów końcowych, niektóre przedmioty studenci zaliczają w pierwszym terminie. Ponadto analiza ta wskazuje, iż np. przedmiot *polityka jakości w przedsiębiorstwie* zaliczyło: 9 ocen dst, 5 ocen dst plus, 14 ocen dobry i 3 oceny dobry plus; przedmiot *analiza ekonomiczna*: na egzaminie 10 ocen dst, 3 oceny dst plus, 10 ocen dobry, 7 ocen dobry plus, i 1 ocena bdb. Z przedmiotu *przedsiębiorstwo na rynku międzynarodowym* jedna osoba zdała egzamin w drugim terminie, zaś z przedmiotu *badania rynkowe i marketingowe* w drugim

podejściu egzamin zdawało 11 osób, z czego 10 osób otrzymało ocenę dostateczną, zaś jedna dobrą. Czy jest zatem możliwe, że oceny te są rzetelne?

W roku akademickim 2011/2012 skreślono na kierunku *ekonomia* 19 studentów.

I stopień	
Rok studiów	Liczba skreśleń
I	9
II	4
III	6

Uczelnia prowadzi analizę przyczyn skreśleń studentów. Wśród głównych przyczyn wyróżnia się: brak zaliczenia semestru lub nieprzystąpienie do obrony projektu końcowego w regulaminowym terminie (5 osób), brak płatności czesnego (2 osoby) i rezygnacji ze studiów (11 osób) oraz zgonu jednego studenta. Struktura odsiewu w ostatnim roku pokazuje, że największa część skreśleń wynikała z rezygnacji studentów – nie wskazuje się, czy rezygnacja wynikała z przyczyn ekonomicznych czy przyczyn losowych bądź organizacyjnych. Skreśleni w ostatnim roku akademickim (studia niestacjonarne) stanowili około 15% ogólnej liczby studiujących (117 studentów). Władze Wydziału powinny dokładniej przeanalizować przyczyny rezygnacji studentów z kształcenia, szczególnie na pierwszym roku studiów.

Informacje na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia są dostępne w kartach przedmiotów, publikowanych na stronie ZPSB, ponadto wykładowcy podają te informacje na zajęciach, a dodatkowo studenci otrzymują informacje drogą mailową oraz bezpośrednio w dziekanacie.

Studenci są informowani przez wykładowców o zasadach zaliczeń i w ich opinii są one konsekwentnie przestrzegane. Prowadzący zajęcia zapoznają studentów z treścią sylabusów na początku każdego kursu. Sylabusy wraz z przyporządkowanymi do przedmiotu efektami kształcenia są dostępne w czytelni Wydziału Przedsiębiorczości. Wiedza jest kontrolowana przede wszystkim poprzez kolokwia i egzaminy. Kompetencje społeczne studentów wizytowanego kierunku są sprawdzane w trakcie przygotowywanych prezentacji i referatów. W opinii studentów wyrywkowa odpowiedź pisemna i ustna, stanowią rzadszą formę kontroli wiedzy. W trakcie spotkania studenci określili system jako sprawiedliwy i miarodajny.

2.4).

W Uczelni prowadzona jest analiza karier absolwentów Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach. Większość działań odbywa się w sposób zunifikowany dla całej ZPSB. W Gryficach istnieje pełna wiedza o każdym absolwencie, co do miejsca pracy lub jej braku, jak również kontynuowaniu studiów na II stopniu, najczęściej w ZPSB w Szczecinie. Spośród 441 absolwentów Wydziału z lat 2004–2012 około 60 % aktualnie zatrudnionych jest na etatach w zakładach pracy w regionie gryfickim, dalszych 15 % pracuje zgodnie ze swoim wykształceniem poza granicami kraju. Absolwenci Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach nie kończą swojej edukacji wraz z otrzymaniem dyplomu licencjata. Kontynuują dalsze kształcenie na studiach drugiego stopnia na kierunku *ekonomia* w uczelni macierzystej, tj. w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu w Szczecinie lub innych szkołach wyższych na terenie kraju.

Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach prowadzi monitoring losów absolwentów w zakresie wskazania aktualnego miejsca pracy oraz pytania o chęć podejmowania studiów magisterskich po uzyskaniu dyplomu licencjata. Absolwenci kierunku *ekonomia* Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach nie byli dotychczas pytani o propozycje zmian programów i treści kształcenia.

Weryfikacja działalności Biura Karier ZPSB w Szczecinie, była niemożliwa w trakcie wizytacji, ponieważ siedziba Biura znajduje się w Szczecinie. Jako zadanie poboczne Biuro Karier prowadzi pośrednictwo pracy, studenci wyrazili pozytywną opinię na temat prezentowanych ofert.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

W Uczelni na I stopniu studiów student przed przystąpieniem do egzaminu dyplomowego jest zobowiązany przygotować projekt końcowy. Poziom tych projektów jest zróżnicowany. Studenci nie umieją korzystać z literatury, liczba pozycji literatury w wielu pracach jest niewielka. Nadzór promotorski powinien ulec wzmocnieniu i analizie. Dotychczasowe projekty w znikomym stopniu wpisują się w profil praktyczny studiów. Tematy prac nie zawsze spełniają wymogi kanonu kierunku *ekonomia*, często oscylują w kierunku *zarządzania* bądź *finansów i rachunkowości*. Procedura wyboru tematów prac dyplomowych polega na złożeniu propozycji i wyborze tematów przez studentów a następnie zatwierdzeniu ich przez promotorów i dziekana Wydziału. Tematyka prac projektowych jest zróżnicowana. Wyróżnia się prace odpowiadające kierunkowi *ekonomia* oraz prace zmierzające w kierunku *zarządzania* lub *finanse* (np. Funkcjonowanie biura rachunkowego, Finansowe aspekty zarządzania zasobem mieszkaniowym w Gminie Dziwnów w latach 2008-2010, Problemy bezrobocia i ich rozwiązywanie w powiecie kamieńskim w latach 2008-2010. Ocena ekonomiczna rozwoju zasobów wiejskich w powiecie kamieńskim). Tematy niektórych prac są luźno związane z kierunkiem *ekonomia*, jak np. Mobbing – *Patologia zarządzania zasobami ludzkimi* czy czy wreszcie *Ocena bazy hotelowej na przykładzie wybranego hotelu*.

Poziom projektów końcowych jest raczej niski, poniżej przeciętnej, nawet jeśli są to tylko prace projektowe, to mogłyby być prowadzone w taki sposób, aby rozwiązywały określone zagadnienie praktyczne i jednocześnie realizowały cel opanowania przez studenta pisania pracy zwartej na dany temat. Tymczasem prace stanowią miniatury prac licencjackich, mają głównie opisowy charakter i często są źle skonstruowane. Warto zwrócić uwagę na niski poziom merytoryczny, najczęściej brak konkretnego problemu oraz słabo powiązaną z kierunkiem studiów tematykę prac, zwłaszcza na specjalności *ekonomika i organizacja przedsiębiorstw*.

Zespół oceniający dokonał także analizy prac przejściowych na zaliczenie wybranych przedmiotów (patrz załącznik 4). Udostępnione dokumenty egzaminacyjne pokazują, że w roku akademickim 2011/2012 dominowały pytania testowe. Zasady wymagań na określoną ocenę nie były wyraźnie wypunktowane. Pozytywnym wyjątkiem był egzamin ze statystyki opisowej, gdzie student był dokładnie informowany o zasadach punktacji. W wielu egzaminach zwraca uwagę niesymetryczna struktura ocen końcowych w niektórych przedmiotach np. z mikroekonomii nie zidentyfikowano żadnej oceny niedostatecznej w udostępnionych pracach i protokole.

2.5).

W Uchwale PKA z 2010 r. nie było uwag krytycznych do kształcenia studentów na kierunku *ekonomia* na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) I. Ocena efektów kształcenia realizowanych według standardów:

Zespół oceniający stwierdził, iż kształcenie na kierunku *ekonomia* prowadzonym przez Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach spełnia wymagane standardy, określone w Załączniku nr 39 do Rozporządzeniu MNiSW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia.

II. Ocena efektów kształcenia zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji:

W opisie kierunku Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach zadeklarował umiejscowienie kształcenia na kierunku *ekonomia* jako studiów o profilu praktycznym w obszarze *nauk społecznych* w dziedzinie *nauk ekonomicznych* w dyscyplinie wiodącej *ekonomia* i w dyscyplinie nauk wspomagających *nauki o zarządzaniu* oraz *finanse*. W ocenie Zespołu ekspertów PKA liczba efektów kierunkowych jest właściwa, treść tych efektów jest ambitna i trudna do zrealizowania przez przeciętnie zdolnego studenta w trakcie sześciu semestrów zajęć. Efekty wyraźnie odnoszą się do kanonu studiów na kierunku *ekonomia*. Brak oddzielnych efektów specjalnościowych nie pozwala na wyraźne zróżnicowanie wiedzy i umiejętności absolwentów poszczególnych specjalności. Szczególnie trudno ocenić program kształcenia i powiązać z zakładanymi efektami na specjalności *rachunkowość i finanse*. Brak także jasno określonych

efektów w zakresie umiejętności dla praktyk, co w przypadku profilu praktycznego wymaga pilnego uzupełnienia.

Standaryzacja wymagań na zaliczenie poszczególnych przedmiotów w programie studiów wymaga dopracowania.

2.2) Efekty kształcenia dotyczące poszczególnych przedmiotów są realne i znajdują pokrycie zarówno w treściach poszczególnych przedmiotów, jak i w literaturze zalecanej studentom. Niestety nie określono wystarczająco dokładnie efektów w zakresie umiejętności praktycznych, szczególnie odnoszonych do praktyk zawodowych.

2.3) System weryfikacji efektów kształcenia jest wystarczająco przejrzysty z tym, że dopracowana powinna zostać standaryzacja wymagań zaliczeń i egzaminów cząstkowych, a przede wszystkim dopracowane powinny zostać wymagania oceny efektów końcowych (egzaminu dyplomowego i projektu końcowego). Odniesienia efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych zostały opisane w matrycy 2 zawartej w *Raporcie samooceny*. Wskazana jest standaryzacja wymagań osiągania określonych efektów. Konieczne są zmiany dotyczące podwyższenia poziomu prac projektowych (dla studentów kończących studia według programu opartego na standardach), a dla studentów, którzy realizują program według systemu KRK zapewnienie, że uzyskanie dyplomu będzie możliwe po przedłożeniu pracy licencjackiej i egzaminie dyplomowym.

Studenci w trakcie wizytacji twierdzili, że wiedzą, jak będą weryfikowane efekty kształcenia oraz, że wykładowcy przestrzegają określenia na pierwszych zajęciach zasad zaliczania przedmiotów. Można uznać, że dostępność informacji na temat zasad i systemu ocen postępów studentów jest wystarczająca.

2.4) Wydział prowadzi monitoring losów absolwentów kierunku *ekonomia* tylko w zakresie wskazania aktualnego miejsca pracy oraz pytania o chęć podejmowania studiów magisterskich po uzyskaniu dyplomu licencjata. Absolwenci kierunku *ekonomia* Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach nie byli dotychczas pytani o propozycje zmian programów i treści kształcenia. Obecni na spotkaniu studenci korzystają z usług Biura Karier. Biuro Karier nie ma swoich komórek w Wydziałach zamiejscowych.

Kryterium 3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

3.1).

Programy kształcenia dla studentów z naboru w roku akademickim 2010/2011 i 2011/2012 na studiach niestacjonarnych realizowane są w oparciu o uchwałę Rady Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach z dnia 26 września 2010 r. w sprawie uchwalenia planów studiów na kierunku *ekonomia* obowiązujących od roku akademickiego 2010/2011 oraz rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia (Dz. U. Nr 164, poz.1166, z późn. zm.). Studia na kierunku *ekonomia* trwają sześć semestrów. Realizowane są one na dwóch specjalnościach: *ekonomika i organizacja przedsiębiorstw* oraz *rachunkowość i finanse*. Programowa struktura kształcenia na wyżej wymienionych specjalnościach przedstawia się następująco: przedmioty ogólne 270 godzin, przedmioty podstawowe 360 godzin, przedmioty kierunkowe 180 godzin, przedmioty uzupełniające 126 godzin, przedmioty specjalnościowe 198 godzin i praktyki zawodowe 120 godzin. Łącznie jest to 1134 godzin zajęć dydaktycznych (razem z praktyką 1254 godziny) realizowanych w formie wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, konwersacji oraz seminariów. Dla studentów z naboru 2012/2013 program kształcenia dla studiów pierwszego stopnia na kierunku *ekonomia* został opracowany i uchwalony na podstawie przepisów art.11 ust.2 pkt.2, oraz art. 68 ust.1 pkt.2 i 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym*, rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz.1520), z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz.1445, z późn. zm) oraz Statutu Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie.

Studia na kierunku *ekonomia* z naboru 2012/2013, realizowane są jako studia o profilu praktycznym. W aktualnym roku akademickim Wydział uruchomił specjalności: *ekonomika i organizacja przedsiębiorstw* oraz *rachunkowość i finanse*. Studia prowadzone są w postaci czterech modułów przedmiotów: ogólnouczelnianych, podstawowych, specjalnościowych i do wyboru. Łączna liczba godzin kontaktowych tych przedmiotów wynosi 816, zaś liczba godzin przeznaczonych na pracę własną studenta określona została na poziomie 3684. Łącznie daje to 4500 godzin. Zastrzeżenie budzi fakt, że do godzin tych nie została wliczona praktyka, której przydzielono 4 pkt ECTS i to wyłącznie w systemie kształcenia zgodnie z KRK. Pula 4500 godzin pozwala na realizację zakładanych efektów kształcenia i właściwe wyprofilowanie absolwenta, nie wiadomo natomiast jaka jest rola praktyki i jej miejsce w systemie kształcenia na kierunku *ekonomia* o profilu praktycznym. W programie nauczania, realizowanym według KRK (wdrożonym od roku akademickiego 2012/2013) udział przedmiotów do wyboru wyrażonych za pomocą punktów ECTS pokrywa nieco ponad 30% punktów ECTS, co oznacza spełnienie przez Uczelnię wymogów formalnych i pozwala na rozwijanie zainteresowań studenta.

Czas trwania kształcenia na kierunku *ekonomia* na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach wynosi 6 semestrów, co jest zgodne z powszechną praktyką na studiach licencjackich. Dobór treści kształcenia zawartych w kartach przedmiotów można uznać za właściwy, jednak formy zajęć dydaktycznych są mało zróżnicowane, zwłaszcza jeśli chodzi o kształcenie na profilu praktycznym.

. Według nowego programu studiów wątpliwości budzą:

- przydzielenie praktyce tylko 4 punktów ECTS od roku akademickiego 2012/2013, podczas gdy deklarowane jest zwiększenie praktyki do 480 godzin
- przydzielenie wszystkim przedmiotom specjalnościowym i przedmiotom do wyboru takiej samej liczby godzin kontaktowych – po 14 i liczby godzin pracy własnej – po 86, co ze względu na zróżnicowanie treści nie musi odpowiadać poszczególnym przedmiotom.

Plan nauczania na studiach niestacjonarnych I stopnia realizowanych od roku akademickiego 2012/2013 na kierunku *ekonomia* obejmuje łącznie 184 ECTS. Co najmniej 60 punktów ECTS odpowiada nakładowi pracy podczas trwania jednego roku akademickiego. Dla każdego semestru przyporządkowano co najmniej 30 punktów ECTS. Dodatkowe punkty ECTS na studiach I stopnia zostały przyporządkowane obowiązkowej praktyce studenckiej (dodatkowo 4 pkt) łącznie 180 punktów ECTS przyporządkowano dla kwalifikacji nadawanych na studiach I stopnia. Nakład pracy studenta wynika z sumy: godzin kontaktowych dla danego przedmiotu oraz czasu poświęconego na studiowanie literatury, czasu poświęconego na konsultacje, na przygotowywanie raportów lub prezentacji rodzaju materiałów, na przygotowanie się do egzaminu lub zaliczenia, czasu poświęconego na udział w konsultacjach.

Studenci w niewielkim stopniu są zainteresowani wymianą międzynarodową, co wynika z faktu, że kształcenie odbywa się na studiach niestacjonarnych. Na podstawie funkcjonującego w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu systemu ECTS każdy student otrzymuje szczegółowe informacje odnoszące się do każdego planu studiów i ma możliwość dokonania wyboru odpowiedniego dla swoich możliwości planu kształcenia.

Sekwencja przedmiotów realizowanych na kierunku *ekonomia* nie zawsze jest prawidłowa. Na pierwszym roku studenci są zapoznawani z przedmiotami kształcenia ogólnego i podstawowego, w skład których wchodzi zagadnienia socjologiczne, jak również z zakresu matematyki i języków obcych. W planie studiów (załącznik nr 8 *Raportu samooceny*) wskazano, że *podstawy makroekonomii* (sem. I i II) znajdują się przed *mikroekonomią* (sem. III i IV). Przed *mikroekonomią* (a dokładnie w semestrze II) prowadzone są zajęcia z *rachunkowości*. Za późno, bo w semestrze VI zaplanowana została *analiza ekonomiczna*.

Wymiar praktyk studenckich realizowanych w ramach programów określonych na podstawie standardów wynosi 120 godzin i nie zostały im przypisane żadne punkty ECTS. Według koncepcji kształcenia zgodnej z KRK w przygotowywanym programie od roku akademickiego 2012/2013

docelowy wymiar praktyk ma wynosić 480 godzin i przypisano im 4 pkt. ECTS, co wydaje się liczbą zbyt małą. Nie wiadomo jednak, w jaki sposób praktyki w nowym wymiarze będą realizowane, bowiem nie określono czy godziny te będą realizowane w jednym ciągu czy też zostaną podzielone. Nie ma też informacji na temat roli praktyk w procesie dyplomowania. Praktykom nie zostały przypisane żadne efekty kształcenia, a zakłada się realizację studiów pierwszego stopnia na kierunku *ekonomia* o profilu praktycznym.

Program studiów kontynuowany obecnie dla II i III roku zakładał realizację praktyki studenckiej na kierunku *ekonomia* w wymiarze 120 godzin. Studenci pracujący są zwalniani z odbywania praktyk w całości na podstawie zaświadczenia z zakładu pracy. Brak jest dokładnej selekcji studentów, dla których niezbędna jest praktyka na kierunku praktycznym (np. zwolnienie z praktyki studentki kierunku *ekonomia* zatrudnionej jako recepcjonistka w hotelu może dotyczyć zaledwie części jej wymiaru). Na Wydziale standardem jest zbyt liberalne podejścia do odbywania praktyk przez studentów pracujących. Powinna być wzmocniona kontrola wykonywania praktyk oraz programu tych praktyk w profilu praktycznym.

Pracodawcy w czasie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wskazywali na pewne możliwości przyjęcia studentów na praktykę w przedsiębiorstwach regionu.

Studenci odbywali praktyki w następujących przedsiębiorstwach: Urząd Miejski w Gryficach, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Nad Regą” w Gryficach. Jednostka wojskowa w Dziwnowie, starostwo powiatowe w Gryficach, PHU TERMEX w Trzebiatowie, Bank Santander w Gryficach, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Kamieniu Pomorskim, Small Invest Biuro Rachunkowe w Gryficach. i wielu innych. Studenci zwolnieni z odbywania praktyk dokumentowali pracę zawodową w: Krajowej Spółce Cukrowej SA w Gryficach, Starostwie Powiatowym w Kamieniu Pomorskim, PGNiG w Trzebiatowie, Pedrobud Marcin Niżniowski w Cerkwicy, Urzędzie Miejskim w Płotach itd. Uczelnia analizuje przyczyny zwolnienia studentów z praktyki i zestawia miejsca zatrudnienia od kilku lat.

Organizacja zajęć dydaktycznych na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach dotyczy zajęć realizowanych w piątki od 15.40 do 20.30, w soboty od 8.20 do 17.00 i w niedziele od 8.20 do 17.00.. Studenci mają bliski kontakt z prowadzącymi zajęcia, pracownikami dziekanatu i dziekanem. Na ogół zajęcia z jednego przedmiotu realizowane są w czterogodzinnych blokach.

Zajęcia o charakterze praktycznym w kształceniu na kierunku *ekonomia* profilu praktycznego są niewystarczające. Moduł praktyczny powinien zostać rozbudowany nie tylko przez wydłużenie czasu trwania praktyk, ale także przez wprowadzenie specyficznych form organizacji zajęć w przedsiębiorstwach bądź zajęć terenowych.

Zgodnie z *Regulaminem Studiów* w ZPSB, studenci wyróżniający się szczególnie dobrymi wynikami w nauce, tj. osiągający średnią ocen co najmniej 4,2 i wykazujący uzdolnienia w zakresie określonej dyscypliny, mogą studiować według indywidualnego planu studiów i programu nauczania na zasadach określonych przez Rektora. W wyjątkowych sytuacjach Dziekan może wyrazić zgodę na studiowanie według indywidualnego planu studiów i programu nauczania także w innych przypadkach.

Uczelnia dostosowuje warunki i organizację oraz zapewnia właściwą realizację procesu dydaktycznego do szczególnych potrzeb studentów niepełnosprawnych. Wszystkie rozwiązania alternatywne stosowane w toku studiów wobec studentów niepełnosprawnych mają na celu wyrównanie szans ukończenia danego poziomu studiów przy zachowaniu zasady nie zmniejszania wymagań merytorycznych wobec tych studentów. Na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach w roku akademickim 2012/2013 nie studiowali studenci z niesprawnością ruchową.

W przypadku, gdy niepełnosprawność studenta uniemożliwia jego bezpośredni udział w zajęciach dydaktycznych, dziekan na wniosek studenta może zezwolić na zwiększenie dopuszczalnej absencji, ustalić indywidualną organizację studiów lub wyrazić zgodę na zmianę formy sprawdzania wiedzy. Jeśli wynika to z rodzaju niepełnosprawności, dziekan na wniosek studenta może wyrazić zgodę na zastosowanie rozwiązań polegających na włączaniu do udziału w zajęciach osób trzecich, w szczególności asystenta osoby niepełnosprawnej. W przypadku, gdy z powodu niepełnosprawności studenta niemożliwe jest samodzielne sporządzanie podczas zajęć notatek, dziekan może udzielić pozwolenia na zastosowanie przez studenta niepełnosprawnego dodatkowych urządzeń technicznych umożliwiających mu pełny udział w zajęciach oraz korzystania z urządzeń audiowizualnych

pozwalających na rejestrację zajęć dydaktycznych. W przypadku stosowania podczas zajęć urządzeń rejestrujących dźwięk lub dźwięk i obraz, student zobowiązany jest do złożenia pisemnej deklaracji o nienaruszaniu praw autorskich do dzieł powstałych w trakcie tych zajęć i wykorzystaniu zarejestrowanych materiałów wyłącznie na użytek prywatny.

We wrześniu 2012 roku w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu powołano Pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych oraz Koordynatora ds. osób niepełnosprawnych. Dodatkowo w roku akademickim 2012/2013 wdrożono program *Studuj bez barier*, gwarantujący studentom niepełnosprawnym 20% obniżkę kosztów studiów. Z programu skorzystało 5% studentów przyjętych na pierwszy rok studiów Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach. Dodatkowym elementem wspomagającym indywidualizację procesu kształcenia jest zapewnienie wszystkim studentom dostępu do kadry dydaktycznej poza zajęciami programowymi. Każdy nauczyciel akademicki i nieakademicki zobowiązany jest do wyznaczenia godzin konsultacji, które podawane są do wiadomości studentów.

Na podstawie analizy programów i planów kształcenia można stwierdzić, że efekty kształcenia, treści programowe oraz metody dydaktyczne będą tworzyć spójną całość pod warunkiem uwzględnienia form zajęć zalecanych przy kształceniu praktycznym oraz sformułowania efektów dla praktyk. Sekwencja niektórych przedmiotów budzi pewne wątpliwości i wymaga przesunięć, np. przedmiotu *mikroekonomia* w stosunku do przedmiotu *rachunkowość*.

3.3).

W trakcie przeprowadzania poprzedniej oceny programowej PKA nie sformułowano istotnych zarzutów.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Program studiów dla cyklu wygasającego-standardowego zapewnia uzyskanie odpowiedniej struktury kwalifikacji absolwenta kierunku *ekonomia*. Dla profilu praktycznego studiów rozpoczętego w roku akademickim 2012/2013 przygotowanego w oparciu o KRK udział treści praktycznych w programie jest niewystarczający. Niewystarczający jest również wymiar godzinowy praktyk i wymaga pilnej korekty. Nakłady pracy studenta obrazowane punktami ECTS zostały właściwie wycenione. Niewłaściwie wyceniono nakłady pracy studentów i niewłaściwie określono umiejętności, jakie student osiąga w trakcie praktyk. Indywidualizacja programu studiów jest możliwa, ale wykorzystuje się ją w ograniczonym stopniu.

3.2) Sekwencja niektórych przedmiotów budzi zastrzeżenia merytoryczne, bowiem zakłóca generalną spójność programu kształcenia, realizowanego obecnie głównie w formie zajęć teoretycznych, które są w niewystarczającym stopniu powiązane z kształtowaniem umiejętności praktycznych, które powinny dominować w przyjętym profilu praktycznym dla kierunku *ekonomia* na wizytowanym Wydziale.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów

4.1).

Struktura kwalifikacji oraz liczba nauczycieli akademickich zatrudnianych na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na kierunku *ekonomia*. Wśród kadry zaliczanej do minimum kadrowego dominują specjaliści z zakresu ekonomii. W składzie pozostałych nauczycieli akademickich zatrudnianych do prowadzenia zajęć na ocenianym kierunku występują także specjaliści z zakresu takich dyscyplin naukowych jak: *socjologia, filologia angielska, nauki techniczne (informatyka), wychowanie fizyczne, nauki prawne*. Powyższa struktura kwalifikacji dydaktycznej jest adekwatna do zakładanych efektów kształcenia. Liczba zaangażowanych nauczycieli akademickich biorąc pod uwagę rozmiary kształcenia nie budzi zastrzeżeń.

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe

Cz. I. minimum kadrowe. Cz. II. pozostali nauczyciele akademicki

4.2).

W skład minimum kadrowego można zaliczyć:

- trzech samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w dyscyplinie *ekonomia*.
- czterech nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora posiadających dorobek naukowy w dyscyplinie *ekonomia*;
- dwóch nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora nauk ekonomicznych posiadających doświadczenie praktyczne zdobyte poza systemem szkolnictwa wyższego.

Po dokonanej analizie pod względem formalnym akt osób, które wchodziły w skład minimum kadrowego na kierunku *ekonomia*, należy uznać, iż zostały spełnione warunki określone w § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późniejszymi zmianami) – *minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora oraz § 13 ust. 3 (nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra)* zostały spełnione.

Podczas weryfikacji teczek osobowych, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, stwierdzono, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

Kwalifikacje naukowe nauczycieli akademickich potwierdzają odpowiednie dokumenty zawarte w ich teczkach osobowych. Deklarowane doświadczenie zawodowe nauczycieli akademickich znajduje odzwierciedlenie w dokumentacji – świadectwach pracy.

Kierunek *ekonomia* został przyporządkowany do obszaru *nauk społecznych* w dziedzinie nauk ekonomicznych, z dyscypliną podstawą *ekonomia* i dyscyplinami wspomagającymi *finanse* i *nauki o zarządzaniu*. W minimum kadrowym są reprezentanci obszaru wiedzy *nauki społeczne* wskazanego dla ocenianego kierunku studiów, do którego odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku studiów.

Biorąc pod uwagę wymogi dotyczące minimum kadrowego dla kształcenia na profilu praktycznym wymogi minimum kadrowego są spełnione. Zespół oceniający do minimum kadrowego kierunku *ekonomia* zaliczył trzech samodzielnych pracowników naukowych oraz sześciu doktorów, w tym dwóch doktorów posiadających doświadczenie praktyczne.

Stabilność kadry nie budzi zastrzeżeń.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku *ekonomia* **spełnia** wymagania § 17 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.) wynosi 1:13.

Ocena prawidłowości obsady zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów: ocena zgodności obszarów nauki, dziedzin i dyscyplin naukowych reprezentowanych przez poszczególnych nauczycieli akademickich (w przypadku profilu praktycznego - ich doświadczenia zawodowego), ze szczegółowymi efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów/modułów.

Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa, dostosowana do kwalifikacji poszczególnych nauczycieli akademickich. Można jednak wskazać pewne uchybienia w tym zakresie. W szczególności nauczyciel wchodzący w skład minimum kadrowego ze względu na posiadane doświadczenie praktyczne zdobyte poza systemem szkolnictwa wyższego jest angażowany do zajęć wykraczających poza kompetencje wynikające z tego doświadczenia. Osoba posiadająca doświadczenie w zakresie pracy na stanowisku kierowniczym w administracji samorządowej prowadzi między innymi przedmiot „ekonomia integracji europejskiej” oraz „seminarium – projekt końcowy”, a także „elementy fizjologii pracy i ergonomii”. Jest to praktyka niewłaściwa doprowadzająca do sytuacji, w której pojawiają się wątpliwości co do posiadania przez prowadzącego odpowiednich kompetencji do prowadzenia danego przedmiotu. Stosowane rozwiązania mogą utrudniać realizację zakładanych efektów kształcenia zarówno w odniesieniu do efektów wiedzy, jak i efektów umiejętności.

Wyniki hospitacji zajęć wykazały zróżnicowanie jakości prowadzonych zajęć. W większości zajęcia były prowadzone poprawnie. Nauczyciele akademicy wykazywali się właściwą wiedzą, komunikatywnością i odpowiednimi kompetencjami dydaktycznymi. Zanotowano jednak także zajęcia odbiegające od tego poziomu, w przypadku, których można mieć wątpliwości co do kompetencji do prowadzenia określanego przedmiotu przez prowadzącego, a także jego przygotowania dydaktycznego.

Załącznik nr 6 Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

4.3).

Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach w wysoce ograniczonym stopniu prowadzi własną politykę kadrową. Prowadzenie polityki kadrowej w odniesieniu do nauczycieli zatrudnianych na umowę o pracę spoczywa na centralnych władzach Uczelni w Szczecinie. Nie można zatem mówić o konsekwentnej realizacji polityki kadrowej na poziomie Wydziału w Gryficach, co może nieść pewne ograniczenia w zakresie optymalnego kształtowania struktury kadry w kontekście lokalnych uwarunkowań. Uczelnia podkreśla, iż ważnym elementem polityki kadrowej Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach jest udział praktyków w procesie dydaktycznym. W *Raporcie samooceny* wskazano 9 osób prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku, które posiadają doświadczenia praktyczne.

Z *Raportu samooceny* wynika, iż w ostatnich pięciu latach dwóch wykładowców, w tym jeden zaliczany do minimum kadrowego uzyskało stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych w zakresie *ekonomii*. Z deklaracji wynika także, iż kadra nauczycieli akademickich zatrudniona na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach może uczestniczyć w szkoleniach prowadzonych w macierzystej jednostce w Szczecinie. Nauczyciele zatrudnieni w Gryficach brali także udział w realizacji indywidualnych projektów badawczych dofinansowywanych przez Uczelnię. W tego typu projektach uczestniczyło w ciągu ostatnich pięciu lat dwóch nauczycieli z Gryfic. ZPSB stworzyła fundusz stypendialny, z którego korzystała w latach 2009-2012 jeden nauczyciel akademicki Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach. Obecnie dwie osoby są w trakcie realizacji studiów doktoranckich.

W trakcie wizytacji, na zorganizowanym spotkaniu z nauczycielami akademickimi, dyskutowano zasadność i dotychczasowy postęp we wdrażaniu rozwiązań Krajowych Ram Kwalifikacji w przygotowywaniu programów studiów dla kierunku *ekonomia*.

W pierwszym pytaniu sformułowano prośbę o zaopiniowanie procesu wdrażania KRK. Jedna z uczestniczek spotkania zauważyła, że większa koncentracja na efektach kształcenia stawia większe wymagania wykładowcom. Jednakże na przykładzie przedmiotu *rachunkowość* stwierdziła, iż uczenie praktycznych efektów jest niewątpliwie bardziej skuteczne i pożyteczne z punktu widzenia studentów. Ten ostatni wątek kontynuował inny z uczestników wskazując, iż Uczelnia stara się dostosować

kształcenie do potrzeb lokalnego środowiska. Kolejne pytania dotyczyły opinii o infrastrukturze oraz warunkach materialnych i organizacyjnych pracy na Wydziale.

Uczestnicy spotkania pozytywnie ocenili warunki infrastruktury dydaktycznej, natomiast gorzej warunki materialne nauczycieli akademickich. Kolejną poruszoną kwestią były perspektywy rozwoju kierunku *ekonomia* na Wydziale w Gryficach. Jedna z uczestniczek zauważyła, iż uczy również w miejscowej średniej szkole ekonomicznej i w związku z tym ma świadomość, że znaczna część z jej absolwentów trafia na studia I stopnia właśnie na kierunek *ekonomia*. Podniesiono również kwestię możliwości rozwoju kształcenia ustawicznego (edukacji dla dorosłych) oraz przygotowania oferty dla dzieci i młodzieży. Nauczyciele języka angielskiego podnieśli kwestię zasadności rozwijania szkoleń przygotowujących do zdobycia certyfikatów w zakresie języka obcego dla studentów. Na tym spotkanie zakończono.

4.4).

W ramach oceny jakości kształcenia dokonanej w 2006 roku stwierdzono niewłaściwą obsadę zajęć dydaktycznych (powierzanie wykładów osobom z tytułem zawodowym magistra). Uwaga ta nie wystąpiła już w ramach oceny jakości kształcenia dokonanej w 2010 roku.

W świetle przeprowadzonej analizy obecnie to uchybienie występuje już w minimalnym stopniu.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1) Struktura kwalifikacji oraz liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na kierunku *ekonomia*.

4.2) Wymogi minimum kadrowego dla kształcenia na kierunku *ekonomia* na studiach pierwszego stopnia o profilu praktycznym na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach są spełnione.

W skład minimum kadrowego można zaliczyć:

- trzech samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w dyscyplinie *ekonomia*;
- czterech nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora posiadających dorobek naukowy w dyscyplinie *ekonomia*;
- dwóch nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora nauk ekonomicznych posiadających doświadczenie praktyczne zdobyte poza systemem szkolnictwa wyższego.

Obsada zajęć dydaktycznych jest generalnie prawidłowa, dostosowana do kwalifikacji poszczególnych nauczycieli akademickich. Można jednak wskazać nieliczne uchybienia w tym zakresie.

4.3) Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach w wysoce ograniczonym stopniu prowadzi własną politykę kadrową. Może to negatywnie wpływać na optymalne dostosowanie struktury kadry do lokalnych potrzeb. Jednocześnie należy docenić wysiłki ZPSB w Szczecinie na rzecz rozwoju kadry nauczycieli akademickich.

4.4) W ramach oceny programowej kierunku *ekonomia* z 2006 roku stwierdzono niewłaściwą obsadę zajęć dydaktycznych (powierzanie wykładów osobom z tytułem zawodowym magistra). Obecnie to uchybienie występuje w minimalnym zakresie. Pewne wątpliwości budzi jednak nadal niewłaściwe powiązanie tematyki zajęć z rzeczywistymi kompetencjami prowadzących.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach prowadzi działalność w nowo wyremontowanym budynku stanowiącym własność ZPSB. Wydział posiada własną bazę dydaktyczną, którą od momentu powołania poszerza i modernizuje. Aktualny stan bazy przedstawia się następująco: 4 duże aule, 4 sale wykładowe po 45 miejsc każda, 3 sale wykładowe po 35 miejsc każda, 2 sale wykładowe po 2 i 26 miejsc. Ponadto na wyposażeniu Wydziału znajdują się 2 sale komputerowe: na 24 i na 15 stanowisk. Liczba sal na potrzeby dydaktyczne oraz ich wyposażenie w pełni odpowiadają potrzebom kształcenia na ocenianym kierunku. Wydział w zajmowanym budynku stworzył także własną bursę dla wykładowców i studentów. Zapewniono także funkcjonowanie bufetu z napojami i ciepłymi przekąskami na potrzeby studentów i wykładowców.

Księgozbiór biblioteki na Wydziale w Gryficach liczy 3836 woluminów w większości związanych z kierunkiem *ekonomia* oraz prowadzonymi specjalnościami. Studenci posiadają uprawnienia do korzystania ze wszystkich zbiorów centralnej biblioteki uczelnianej. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż mają dostęp *on-line* nie tylko do katalogów biblioteki w Szczecinie, a także, co szczególnie ważne, do zasobów biblioteki cyfrowej. Od 2009 roku Uczelnia realizuje bowiem projekt skanowania zbiorów, tworząc Bibliotekę Cyfrową Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu. Obecnie w tych zasobach dostępnych jest około 3000 pozycji.

Biblioteka Główna ZPSB oferuje dostęp do licznych baz danych. Próby sprawdzenia faktycznego dostępu do tych baz danych w trakcie wizytacji nie we wszystkich przypadkach były skuteczne, aczkolwiek niektóre bazy były aktywne.

W opinii studentów, baza dydaktyczna jaką dysponuje Wydział Zamiejscowy ZPSB w Gryficach jest wystarczająca do realizowanego procesu kształcenia. Sale wykładowe i ćwiczeniowe spełniają wymagania studentów, co do swojej liczebności, pojemności i wyposażenia. Jednostka dysponuje sześcioma rzutnikami multimedialnymi do użytku studentów i wykładowców. Władze Wydziału nie zapewniają sprzętu pomocniczego dla osób z niepełnosprawnościami wzrokowymi, czy słuchowymi.

Uczelnia zapewnia studentom dostęp do internetu, przez ogólnodostępne stanowiska komputerowe w czytelni. W opinii studentów działanie sieci bezprzewodowej nie jest wystarczające.

Zasoby biblioteczne Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach, zawierają jedynie podstawową, wymaganą literaturę. ZPSB w Szczecinie udostępnia swoim studentom bazę podręczników, literatury uzupełniającej i czasopism w formie elektronicznej. Według studentów taka forma dystrybucji podręczników jest dla nich korzystna.

Studenci odbywają praktyki w przedsiębiorstwach i instytucjach najczęściej wybieranych przez siebie. Istnieje możliwość stosowania procedur zatwierdzania miejsc odbywania praktyk uwzględniających dostosowanie profilu organizacji, w której ma być odbywana praktyka zawodowa do kierunku studiów i specjalności studenta. Dobór podmiotów, w których realizowane są praktyki zawodowe nie budzi zastrzeżeń.

Wyposażenie i stan infrastruktury dydaktycznej nawet przekracza potrzeby kształcenia w aktualnych rozmiarach. Uczelnia nie spodziewa się, ze względu na sytuację demograficzną, istotnego wzrostu liczby studentów, co powoduje, iż nie widzi potrzeby rozwoju bazy materialnej. Należy natomiast podkreślić, iż fakt posiadania własnego budynku, ogranicza koszty prowadzenia działalności, co posiada szczególnie istotne znaczenie w warunkach spadku liczby osób studiujących. Własna baza dydaktyczna może być ważnym czynnikiem umożliwiającym trwałe funkcjonowanie Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach.

Budynek Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach nie jest przystosowany do wymagań osób niepełnosprawnych.

Baza dydaktyczna jest tylko w ograniczonym stopniu przystosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Na parterze budynku istnieje podjazd dla osób niepełnosprawnych, a także jedna dostosowana do ich potrzeb łazienka. Wyższe kondygnacje budynku nie są dostępne dla osób korzystających z wózków inwalidzkich. Nie ma także innych udogodnień dla osób niepełnosprawnych.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

Uczelnia dysponuje własnym odremontowanym budynkiem, w którym liczba i wyposażenie sal odpowiadają w pełni potrzebom kształcenia na kierunku *ekonomia*. W budynku tym oferuje się studentom, pracownikom Uczelni oraz zapraszającym wykładowcom, możliwości noclegu w dobrych warunkach lokalowych.

Studentom zapewniono dobry dostęp do elektronicznych baz danych, a także do tworzonej przez Uczelnię Biblioteki Cyfrowej oraz Biblioteki Wydziału.

Budynek Uczelni nie jest w pełni przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie nie prowadzi badań naukowych; kryterium nie podlega ocenie, bowiem prowadzenie badań naukowych w przypadku studiów pierwszego stopnia nie jest obligatoryjne.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1).

Wymagania wstępne dla kandydatów na studia w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu są określone w Uchwale Senatu ZPSB w sprawie warunków i trybu przyjęć na studia oraz form studiów na poszczególnych kierunkach. Podstawę przyjęcia na studia pierwszego stopnia na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach stanowią wyniki egzaminu maturalnego. O przyjęcie na studia może ubiegać się osoba, która posiada świadectwo dojrzałości. Wydział prowadzi rekrutację w systemie *on-line*, kandydaci zobowiązani są do złożenia kwestionariusza osobowego sporządzonego według ustalonych wzorów (do pobrania w dziekanacie lub stronie www) oraz następujących dokumentów: oryginału świadectwa dojrzałości, 3 fotografii (w tym 1 na płycie CD), kserokopii dowodu osobistego, dowodu wpłaty wpisowego. Dokumenty rekrutacyjne są składane w dziekanacie Wydziału w terminach od 15 maja do 30 września. Przedstawione zasady rekrutacji nie odbiegają od zwyczajowo przyjętych standardów.

7.2).

System oceny osiągnięć studenta jest zorientowany na proces uczenia się, natomiast kwestia standaryzacji wymagań powinna zostać dopracowana. Wskazują na to wyniki analizy prac przejściowych, które nie zawsze zawierały wystandaryzowaną punktację czy też wymogi, które trzeba spełnić, aby uzyskać ocenę - dostateczną, dobrą czy bardzo dobrą.

Ogólne założenia systemu oceny osiągnięć studentów są określone w *Regulaminie Studiów Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie*. Szczegółowe wymagania oraz warunki zaliczenia poszczególnych przedmiotów były przedstawiane przez nauczycieli akademickich na początku kursów i powtórnie przed egzaminem. W trakcie przeprowadzonej rozmowy studenci wyrazili opinię, że wymagania oraz zasady dotyczące warunków zaliczenia poszczególnych przedmiotów były dla nich przejrzyste oraz konsekwentnie realizowane przez nauczycieli akademickich. Z uzyskanych informacji wiadomo także, że prowadzący zajęcia udzielali studentom informacji zwrotnej o uzyskanych wynikach z bieżącej i okresowej kontroli wiedzy i umiejętności.

7.3).

Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach ZPSB w Szczecinie nie prowadzi wymiany studenckiej zarówno w wymiarze krajowym, jak i zagranicznym.

Wydział oferuje możliwość wymiany zagranicznej dla swoich studentów, w ramach programu Erasmus. Ze względu na prowadzenie kształcenia jedynie w formie niestacjonarnej, zainteresowanie wymianą jest minimalne. Studenci znają podstawowe konieczne procedury dla odbywania kształcenia

poza wydziałem macierzystym. Dodatkowe informacje są udzielane przez pracowników dziekanatu i władze Wydziału.

Prowadzone lektoraty językowe z języka obcego, nie pokrywają się z ofertą wyjazdów. Studenci posiadają podstawową wiedzę na temat uznawania punktów ECTS dla osób wracających z wymiany zagranicznej.

7.4).

Zgodnie z *Raportem samooceny* system opieki nad studentami obejmuje zapewnienie dostępu do kadry dydaktycznej poza zajęciami programowymi. Nauczyciele akademicki są zobowiązani do wyznaczenia godzin konsultacji, które podawane są do wiadomości studentów. W systemie opieki nad studentami elementami wartymi podkreślenia jest możliwość zapewnienia dostępu do materiałów dydaktycznych na platformie e-learningowej oraz wyznaczenie funkcji opiekunów poszczególnych specjalności, którzy mogą być pomocni dla studentów. Uczelnia nie prowadzi zajęć z wykorzystaniem kształcenia na odległość.

Sylabusy przedmiotów spełniają podstawowe wymagania w zakresie podania treści przedmiotów i literatury obowiązującej i dodatkowej. Informacje o tematach zajęć, liczbie godzin, liczbie punktów ECTS, a także warunkach zaliczenia przedmiotów są wystarczające. Wskazywane w sylabusach pozycje literatury obowiązkowej, a także przygotowywane w ramach Uczelni materiały dydaktyczne dla niektórych przedmiotów, są przydatne w osiąganiu zakładanych celów nauczania i proponowanych efektów dla tych przedmiotów. W opinii studentów sylabusy są przydatne w procesie dydaktycznym i na etapie przygotowywania się do zajęć.

Kształcenie na kierunku *ekonomia* na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach ZPSB w Szczecinie prowadzone są wyłącznie w formie studiów niestacjonarnych. Niestety, w trakcie wizytacji nie zidentyfikowano mechanizmów motywujących studentów do osiągania lepszych wyników w sesji egzaminacyjnej.

Studenci Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach mogą ubiegać się o wszystkie świadczenia określone w art. 173 ust. 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Szczegółowe zasady przyznawania pomocy materialnej zostały określone w *Regulaminie pomocy materialnej dla studentów Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie na rok akademicki 2012/2013*.

W Wydziale organami odpowiedzialnymi za rozpatrywanie wniosków o przyznanie pomocy materialnej są *Wydziałowa Komisja Pomocy Materialnej* i *Odwoławcza Wydziałowa Komisja Pomocy Materialnej*. Na podstawie przeprowadzonej rozmowy i przedstawionej dokumentacji, zostało ustalone, że większość składu komisji stypendialnej stanowią studenci, co jest zgodne z art. 177 ust. 3 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

Konstrukcja zapisów *Regulaminu pomocy materialnej* jest przejrzysta i zrozumiała. W trakcie spotkania ze studentami wizytowanego kierunku, ustalono, że przedmiotowy regulamin jest oceniany pozytywnie, włączając w to wysokość kwot przyznawanych świadczeń. Studenci mają dostęp do regulaminu pomocy materialnej w dziekanacie, gablotach w holu budynku i poprzez stronę internetową Wydziału.

Na Wydziale funkcjonuje Rada Samorządu Studentów, która działa na podstawie *Regulaminu Samorządu Studenckiego*, który został sprawdzony pod względem zgodności ze Statutem Uczelni i ustawą *Prawo o szkolnictwie wyższym* przez Senat (zgodne z art. 202 ust. 4 ustawy). Przepisy Regulaminu są skonstruowane poprawnie i w sposób jasny określają wybór, funkcjonowanie oraz kompetencje poszczególnych organów samorządu studentów.

Członkowie Rady Samorządu Studentów wchodzi w skład Rady Wydziału, liczba przedstawicieli studentów spełnia warunek zawarty w art. 67 ust. 4 ustawy, co potwierdzały przedstawione protokoły z posiedzeń.

Rada Samorządu Studentów Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach ZPSB w Szczecinie jest tworzona przez studentów studiów niestacjonarnych przez co jej funkcjonowanie jest mocno ograniczone, ale spełnia wymogi formalne uczestnictwa w Radach Wydziału i tworzonych dodatkowo gremiach działających na rzecz podnoszenia jakości kształcenia.

Władze Wydziału są otwarte na współpracę z Radą Samorządu Studentów i starają się wspierać jej działania. Oddziaływanie Wydziału na rozwój kulturalny i społeczny studentów jest niewielkie ze względu na niestacjonarną formę kształcenia.

Na spotkaniu studenci pozytywnie ocenili, proces dyplomowania, wybór tematów prac dyplomowych, zaangażowanie, dostępność i przygotowanie promotorów. Oceniając pracę kadry dydaktycznej i administracyjnej studenci podkreślali życzliwość i kulturę władz Wydziału i pracowników Dziekanatu.

Studenci kierunku *ekonomia* pozytywnie oceniają system opieki naukowej i dydaktycznej, podkreślają, że informacje o nieobecności wykładowcy, czy zmianie planu zajęć są podawane z odpowiednim wyprzedzeniem.

Szczegółowe zasady ustalania *Indywidualnego planu studiów i programu kształcenia* oraz *Indywidualnej organizacji studiów*, określa § 23 i § 24 *Regulaminu studiów*. Studenci wizytowanego kierunku wiedzą, na jakich zasadach mogą się ubiegać o indywidualizację procesu kształcenia. Zapisy regulaminu w tej kwestii oceniają jako przystępne i zrozumiałe.

Zasady odpłatności za studia zostały określone w *Regulaminie płatności*, a ich wysokość została określona przez studentów jako odpowiednia do pobieranej usługi edukacyjnej. Dokumenty regulujące wysokość opłat są dostępne na stronie internetowej Wydziału i w gablocie przed Dziekanatem.

Biuro Karier ZPSB w Szczecinie gromadzi oferty praktyk dla wszystkich studentów Uczelni. W opinii studentów są one odpowiednie dla studiowanego kierunku. Uczelnia umożliwia także, odbywanie praktyk organizowanych przez studentów samodzielnie. W większości studenci odbywają praktyki w zakładach, w których są zatrudnieni.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Zasady rekrutacji na studia pierwszego stopnia kierunku *ekonomia* na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach nie odbiegają od zwyczajowo przyjętych standardów i są ujednolicone zgodnie z wymaganiami macierzystej Uczelni..

7.2) Standaryzacja wymogów dotyczących poszczególnych przedmiotów wymaga jeszcze analizy i dopracowania. W opinii studentów system oceny osiągnięć jest skonstruowany w sposób przejrzysty i zrozumiały.

7.3) Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach nie wdraża systemu zapewnienia mobilności studentów ponieważ prowadzi studia jedynie w formie niestacjonarnej, co istotnie ogranicza mobilność studentów. Każdy z wydziałów zamiejscowych ZPSB w Szczecinie ma możliwość uczestniczenia w programie wymiany międzynarodowej ERASMUS. Studenci znają zasady i kryteria wyjazdu, zainteresowanie wyjazdami jest jednak znikome.

7.4) System opieki nad studentami w zakresie pomocy materialnej spełnia podstawowe wymagania, jak również oczekiwania studentów. Również wsparcie naukowo-dydaktyczne jest oceniane pozytywnie w zakresie dostępu do informacji o wprowadzanych zmianach. Wydział oddziałuje na tworzenie warunków dla rozwoju kulturalnego i społecznego studentów w ograniczonym zakresie, co wynika ze specyfiki Wydziału zamiejscowego i kształcenia jedynie w formie niestacjonarnej.

Kryterium 8. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia

8.1).

Do roku akademickiego 2011/2012 wykorzystywano działania na rzecz utrzymania jakości kształcenia w stopniu wystarczającym. Podejmowane działania (ankietyzacja, przegląd programów, zasady

wyboru promotorów i seminariów dyplomowych itd.) nie były skoordynowane i słabo artykułowano mechanizmy reagowania na dostrzegane uchybienia. W efekcie braku takich mechanizmów dopuszczano do egzaminu dyplomowego projekty końcowe o bardzo niskiej jakości, a nadzór promotorski nad tymi projektami był stosunkowo słaby. Wydaje się, że niewystarczająca była także kontrola jakości prowadzonych zajęć (wnioski z hospitacji). Również wyniki studenckiej ankietyzacji i oceny jakości zajęć dydaktycznych słabo wykorzystywano w procesie doskonalenia dydaktyki.

Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach ZPSB w Szczecinie – stosuje od roku akademickiego 2012/2013, zgodnie z ustaleniami dla całej Uczelni, zintegrowany Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia, który został wdrożony uchwałą nr 14/2012 Senatu z dnia 22 czerwca 2012 r. i jest integralną częścią Systemu Zarządzania Jakością Uczelni.

Głównym celem WSZJK jest systematyczny monitoring efektów kształcenia i ich realizacja w celu doskonalenia programów i jakości kształcenia oraz zapewnienia wypełniania przez Uczelnię wszystkich wymagań formalnych. Podstawowym zadaniem Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia jest ciągle badanie, analiza, ocena i monitorowanie zmian jakości kształcenia w uczelni oraz przedkładanie rezultatów tych czynności władzom uczelni i społeczności akademickiej do praktycznego wykorzystania w procesie doskonalenia oferty programowej i jakości kształcenia. Dla realizacji zadań stojących przed WSZJK na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach powołany został zarządzeniem Rektora Nr 11/2012 z dnia 22 czerwca 2012 r. Pełnomocnik ds. Jakości, którego zadaniem jest ustalanie sposobów i harmonogramów realizacji zadań, zatwierdzanie kwestionariuszy ankiet badania opinii studentów i absolwentów o nauczycielach akademickich i pracy Dziekanatu, a następnie analiza wyników tych ankiet oraz nadzór nad oceną własną Wydziału, która jest rozumiana jako ewaluacja jakości kształcenia. Zakłada się sporządzenie rocznego sprawozdania na koniec roku akademickiego o stanie jakości kształcenia oraz przedkładanie Rektorowi wniosków i propozycji działań w zakresie poprawy jakości kształcenia.

Rada Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach powołała Uchwałą nr 2/2012 z dnia 29 czerwca 2012r. - Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia. W skład Zespołu wchodzi także przedstawiciel studentów. Zespół ten podejmuje działania na rzecz zapewnienia jakości kształcenia i ściśle współpracuje z Pełnomocnikiem ds. Jakości. Do podstawowych zadań Zespołu należy sporządzanie sprawozdania z własnej oceny jednostki organizacyjnej (Wydziału) oraz opracowywanie i przedstawianie Radzie propozycji działań na rzecz doskonalenia jakości, a ponadto tworzenie planistycznych, organizacyjnych i materiałowych warunków kształcenia zapewniających osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Do grudnia 2012 r. nie sformułowano opisowej formy propozycji takich działań dla Rady Wydziału.

Od roku 2008 w każdym semestrze przeprowadzana była ocena zajęć dydaktycznych i wykładowców. Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach korzystał, i korzysta nadal, z jednolitych wzorów ankiet dla wszystkich jednostek ZPSB w Szczecinie. Powołany Zespół do spraw Jakości Kształcenia zakłada pracę nad dostosowaniem kwestionariusza do specyfiki jednostki. Arkusz ankietowy składa się z oceny części merytorycznej i formalnej przedmiotu, oceny wykładowcy, oceny obsługi administracyjnej i miejsca na opisanie uwag własnych. W kwestionariuszu ankiety brakuje pytań dotyczących realizacji programu kształcenia.

Za opracowanie wyników ankietyzacji odpowiedzialny jest Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia. Raport podsumowujący ankietyzację za dany semestr ma charakter statystyczny (zawiera wyłącznie wskaźniki procentowe i średnie). Informacja zwrotna o wynikach ankiet przekazywana studentom jest ograniczona. Według opinii studentów na spotkaniu w trakcie wizytacji, powoduje to brak odczucia potrzeby przeprowadzania ankiet oraz zrozumienia zasad oddziaływania wyników ankietyzacji na proces dydaktyczny. Opinie studentów potwierdzają, że wcześniej stosowane rozwiązania były niewystarczające.

Program kształcenia kierunku *ekonomia* był konsultowany z interesariuszami zewnętrznymi w Uczelni macierzystej Wydziału Przedsiębiorczości, szczególnie w okresie jego uaktualniania zgodnie z wymogami KRK. Można uznać, że na poziomie ogólnouczelnianym konsultacje te były wystarczające, natomiast niekoniecznie uwzględniono specyfikę realizacji kształcenia w Gryficach. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi, przedsiębiorcami z subregionu gryfickiego Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach ma dotychczas charakter nieformalny i wymaga dopracowania.

Zaangażowanie interesariuszy wewnętrznych (studentów) w podnoszenie jakości kształcenia na Wydziale jest dotychczas niewielkie.

Zaproponowany sposób zapewnienia zgodności programu kształcenia na kierunku *ekonomia* (profil praktyczny) z przyjętymi efektami kształcenia jest wystarczający. Konieczne jest jednak dopracowanie potencjalnych efektów kształcenia w zakresie umiejętności praktycznych i zapewnienie możliwości weryfikowania efektów praktycznych w ramach praktyk.

Opisy efektów kształcenia, plan nauczania, system oceny efektów, a także karty opisu przedmiotów (wg KRK), które uwzględniają metody weryfikacji efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów zostały zawarte w Pakiecie ECTS, a także opublikowane za stronie internetowej www.zpsb.gryfice.pl. Formalnie informacje o wynikach ankiet oceniających zajęcia dydaktyczne wykładowców oraz obsługę administracyjną Wydziału są dostępne dla studentów. W trakcie wizytacji okazało się jednak, że informacja zwrotna o wynikach ankiet przekazywana studentom jest ograniczona. Może to skutkować brakiem zainteresowania studentów uczestniczeniem w ocenie poszczególnych przedmiotów i wykładowców.

8.2).

Interesariusze zewnętrzni są zainteresowani działaniami zmierzającymi w kierunku poprawy jakości kształcenia w WP w Gryficach i oferują swoją pomoc w tym zakresie. Współpraca z nimi opiera się głównie na kontaktach indywidualnych i wymaga jeszcze sformalizowania. Interesariusze wewnętrzni biorą udział w Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, która została powołana na Wydziale. Jednostka wprowadziła elementy wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów, jednak wykorzystuje je jedynie częściowo. Studenci pomimo możliwości wpływu na decyzje podejmowane w tym zakresie, nie mają poczucia celowości uczestniczenia w pracach Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Studenci wykazują niewielkie zainteresowanie swoim udziałem w procesie udoskonalania programu kształcenia na ocenianym kierunku. Niskie zainteresowanie można tylko częściowo tłumaczyć niestacjonarną formą studiów. Brak zainteresowania, a w rzeczywistości brak realnego wpływu na jakość kształcenia na Wydziale, wynika prawdopodobnie również z faktu braku przepływu informacji zwrotnej o wynikach ankietyzacji, a także niewystarczających kontaktów pracowników dydaktycznych z przedstawicielami studentów Wydziału. Wskazane jest zapewnienie możliwości kontaktów przedstawiciela każdej z grup studenckich z opiekunami tych grup lub poszczególnych lat. Należy zauważyć, że studenci pomimo możliwości wpływu na decyzje podejmowane w odniesieniu do jakości kształcenia nie mają poczucia celowości własnego angażowania się w ten proces.

Tabela nr 1. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia

Zakładane efekty kształcenia	program i plan studiów	kadra	infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	działalność naukowa	działalność między-narodowa	organizacja kształcenia
Wiedza	+	+/-	+			+
umiejętności	+/-	+/-	+/-			+/-
kompetencje społeczne	+	+	+			+

+

- pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/-

- budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

-

- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1) Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach stosuje Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia, który został wdrożony uchwałą Senatu ZPSB w Szczecinie w czerwcu 2012. Tym samym Pełnomocnik ds. jakości kształcenia, zgodnie z tym systemem, działa dopiero od tego czasu. Dotychczasowe działania (do roku 2012) zmierzające do podniesienia jakości kształcenia nie były wystarczająco skuteczne. Nie zapewniły w wystarczającym stopniu poprawy jakości

prac projektowych oraz wprowadzenia kształcenia umiejętności praktycznych zgodnie z zakładanym profilem kierunku studiów.

Przyjęte rozwiązania systemowe od roku akademickiego 2012/2013 są kompleksowe, a ich efektywność będzie można ocenić po dwóch latach od wprowadzenia.

8.2) Interesariusze zewnętrzni są zainteresowani działaniami na rzecz poprawy jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* i oferują swoją pomoc w tym zakresie. Współpraca Wydziału z interesariuszami zewnętrznymi opiera się głównie na kontaktach indywidualnych i wymaga sformalizowania. Interesariusze wewnętrzni biorą udział w pracach Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, która została powołana na Wydziale w czerwcu 2012.

Jednostka wprowadziła elementy wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów, jednak wykorzystuje je jedynie częściowo. Studenci pomimo możliwości wpływu na decyzje podejmowane w tym zakresie, nie mają poczucia jego celowości ponieważ przepływ informacji zwrotnych o wynikach ocen studenckich jest niewystarczający.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1. koncepcja rozwoju kierunku		X			
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3. program studiów			X		
4. zasoby kadrowe		X			
5. infrastruktura dydaktyczna		X			
6. prowadzenie badań naukowych	Nie oceniano				
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

Kierunek *ekonomia* realizowany w formie studiów niestacjonarnych od roku akademickiego 2012/2013 o profilu praktycznym przez Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach ZPSB w Szczecinie dobrze wpisuje się w misję Uczelni. Proponowane na kierunku specjalności zapewniają wystarczające zróżnicowanie oferty kształcenia odpowiadające zapotrzebowaniu zgłaszanemu przez lokalny rynek pracy i dają możliwość elastycznego kształtowania oferty.

Kształcenie na ocenianym kierunku w roku akademickim 2012/2013 realizowane jest dwutorowo: w układzie obowiązujących standardów kształcenia dla obecnego drugiego i trzeciego roku oraz dla pierwszego roku studiów zgodnie z wymaganiami Krajowych Ram Kwalifikacji. Realizowany program w starym cyklu kształcenia w oparciu o obowiązujące standardy pozwala stwierdzić, że spełnia on wymagane standardy dla tego kierunku. Efekty kształcenia w języku KRK (realizowane od roku akademickiego 2012/2013) zostały w Uczelni dla kierunku *ekonomia* określone w obszarze *nauk społecznych*, w dziedzinie *nauk ekonomicznych*, w dyscyplinie wiodącej *ekonomia* i w dyscyplinie nauk wspomagających *finanse i nauki i zarządzaniu*. Liczba przyjętych efektów kierunkowych jest właściwa, dobrze powiązana z efektami obszarowymi i znajduje pokrycie w planowanych przedmiotach podstawowych oraz kierunkowych. Można jednak zauważyć, że treść sformułowanych efektów może być trudna do osiągnięcia przez przeciętnie uzdolnionego studenta w trakcie sześciu semestrów zajęć w trybie niestacjonarnym. Brak oddzielnych efektów specjalnościowych nie pozwala na wyraźne zróżnicowanie wiedzy i umiejętności absolwentów poszczególnych specjalności.

Należy zwrócić uwagę, że pomimo zadeklarowania profilu praktycznego nie opisano wystarczająco wnikliwie efektów dla praktyk studenckich. Nasycenie treści kształcenia wiedzą praktyczną przy deklarowanym przez Uczelnię profilu jest zbyt małe i wymaga pilnego uzupełnienia. W przygotowaniu koncepcji efektów wiedzy i umiejętności dla kierunku wykorzystano, według deklaracji władz i zapisów w udostępnionych dokumentach, doświadczenia zarówno interesariuszy wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych w pracę na Wydziale w Gryficach jest jednak słabo widoczne. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi na poziomie Wydziału jest ograniczona oraz nieuregulowana formalnie. Jednocześnie studenci kierunku posiadali w trakcie wizytacji bardzo ograniczoną wiedzę na temat zamierzonych do osiągnięcia efektów kształcenia.

System weryfikacji etapowych i końcowych efektów kształcenia można uznać za przejrzysty. Wskazana jest jednak standaryzacja wymagań osiągania konkretnych ocen. Studenci znają ogólne wymagania prowadzących dla poszczególnych przedmiotów, mają dostęp do kart przedmiotów w wersji papierowej, które są im udostępniane w trakcie zajęć początkowych.

Przyjęty program kształcenia zapewnia uzyskanie odpowiedniej struktury kwalifikacji absolwentów. Nakłady pracy studenta wyrażone punktami ECTS zostały wycenione prawidłowo. Zastrzeżenia merytoryczne budzi sekwencja niektórych przedmiotów, a także realizacja głównie treści teoretycznych w tym programie. Konieczne jest zwiększenie form kształcenia umiejętności praktycznych, dopracowanie opisu umiejętności, jakie student zdobywa w trakcie zwiększonej liczby godzin praktyk.

Wymogi minimum kadrowego dla kształcenia na kierunku *ekonomia* studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach są spełnione. Struktura kwalifikacji oraz liczba nauczycieli akademickich pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na kierunku *ekonomia* pod warunkiem zwiększenia wymiaru godzin oraz zróżnicowania form zajęć praktycznych.

W stosunku do poprzednio przeprowadzonej oceny programowej jakości kształcenia obsada zajęć dydaktycznych została poprawiona i obecnie nie budzi zastrzeżeń.

Baza dydaktyczna Wydziału jest całkowicie wystarczająca, studenci mają dostęp do elektronicznych baz danych i biblioteki Wydziału. Niestety, budynek Uczelni nie jest w pełni przystosowany do potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

System opieki nad studentami spełnia podstawowe wymagania i jest odnoszony do realizacji kształcenia w formie studiów niestacjonarnych. Mobilność studentów, a właściwie ich gotowość do podejmowania części kształcenia poza granicami kraju jest znikoma, co można tłumaczyć realizacją wyłącznie niestacjonarnej formy kształcenia.

Stosowane do roku akademickiego 2011/2012 niezintegrowane rozwiązania systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia nie zapewniły w wystarczającym stopniu weryfikacji i poprawy jakości prac projektowych. Nie zidentyfikowano też pozytywnego oddziaływania wyników oceny zajęć przez studentów oraz hospitacji zajęć na poprawę jakości zajęć dydaktycznych. W trakcie wizytacji stwierdzono stosunkowo niską jakość prac projektowych. System zapewnienia jakości powinien być w tej sytuacji dopracowany, powinien wymusić większe zaangażowanie promotorów w opiekę nad studentami, a także większą dbałość części pracowników dydaktycznych Wydziału o jakość prowadzonych zajęć. W zapisach przyjęte rozwiązania od roku akademickiego 2012/2013 można uznać za kompleksowe.

Współpraca Wydziału z interesariuszami zewnętrznymi opiera się głównie na kontaktach indywidualnych, wymaga sformalizowania i pogłębienia. Interesariusze wewnętrzni biorą udział w pracach Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia powołanej w czerwcu 2012. Efekty pracy tej Komisji będzie można dopiero ocenić przynajmniej po roku jej działania. Studenci starszych lat studiów pomimo formalnych możliwości wpływu na decyzje podejmowane w zakresie kształcenia na Wydziale nie mają poczucia celowości angażowania się w takie działania.

Najważniejsze problemy, na które należy zwrócić uwagę w doskonaleniu koncepcji kształcenia na kierunku *ekonomia* Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach ZPSB w Szczecinie to:

- poprawa jakości projektów uznanych za końcowe prace licencjackie, zwiększenie nadzoru promotora nad przygotowywaniem końcowych projektów,
- zwiększenie treści praktycznych kształcenia w sytuacji realizowania studiów o profilu praktycznym,
- dopracowanie efektów wymaganych do realizacji w trakcie praktyk studenckich (wydłużenie czasu trwania praktyk, zwiększenie zakresu kontroli efektów i warunków zliczenia praktyki),
- dopracowanie Wydziałowego Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia który powinien uwzględniać specyfikę wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach oraz zapewnić większe możliwości wykorzystywania interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w kształtowaniu programu kształcenia.

Tabela 9A Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej zweryfikowana po uwzględnieniu odpowiedzi Wydziału Przedsiębiorczości w Gryficach ZPSB w Szczecinie na raport z wizytacji zespołu PKA

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1. koncepcja rozwoju kierunku		X			
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3. program studiów		X			
4. zasoby kadrowe		X			
5. infrastruktura dydaktyczna		X			
6. prowadzenie badań naukowych	Nie oceniano				
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

W okresie od grudnia 2012 r. do kwietnia 2013 r. Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach po przeprowadzonej wizytacji i oceny programowej dla kierunku *ekonomia* podjął działania wyjaśniające i poprawiające zauważone nieprawidłowości oraz odpowiedział na raport z wizytacji. Zawarte w tej odpowiedzi uwagi pozwoliły podnieść ocenę częściową w kryterium 2, 3 i 8 z poziomu znacząco na poziom w pełni.

W odpowiedzi na raport z wizytacji stwierdzono, że w ramach wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia dokonano przeglądu realizowanych programów według zasad KRK i opracowano efekty kształcenia dla poszczególnych specjalności – wyniki tych działań zostaną przedstawione Radzie Wydziału jeszcze w czerwcu 2013 r.

Do tego samego okresu (jak wynika z uchwały RW z dnia 23.04.2013 r.) zmodyfikowane zostaną także karty opisu przedmiotów dla tych z nich, które będą realizowane od października 2013 r., a ulegną zmianie.

Zapewniono także przygotowanie wykazu efektów kształcenia dla praktyk studenckich oraz zwiększenia ich znaczenia (zarówno w wymiarze ECTS, jak i w liczbie godzin w planie studiów) w całej koncepcji kształcenia tak żeby zapewnić realizację profilu praktycznego dla kierunku *ekonomia*.

Zauważono, że już 8 grudnia 2012 r. na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach zarządzeniem Dziekana powołano Komisję recenzentów ds. projektów końcowych. Niestety w trakcie wizytacji w grudniu 2012 r. nie było jeszcze widocznych żadnych efektów działania tej Komisji. W odpowiedzi Wydziału na raport z wizytacji wskazuje się, że w kwietniu 2013 r. zobowiązano promotorów do opracowania karty opisu seminarium z uwzględnieniem efektów kształcenia w zakresie projektów końcowych. Jednocześnie na Wydziale przewiduje się zaproponowanie dodatkowych zajęć dla studentów w formie warsztatów na temat metodologii przygotowywania projektów dyplomowych.

Uchwałą Rady Wydziału z dnia 23.04.2013 r. zobowiązano WZJK do opracowania wytycznych w zakresie przygotowywania formularza recenzji dyplomowych.

Przekazane uwagi w odpowiedzi na raport pozwalają też stwierdzić, że zwiększył się udział zajęć o charakterze praktycznym w planie zajęć.

W odniesieniu do kryterium 8. w odpowiedzi na raport z wizytacji Wydział wyjaśnił, że w roku akademickim 2012/2013 w całej Uczelni przeprowadzono badania na temat programu i warunków studiowania (badanie przeprowadzono 14.01-7.02.2013). Przeprowadzono także badanie jakości zajęć dydaktycznych i oceny wykładowców przez ankiety studenckie (w okresie 11.02.2013- 03.2013). Należy jednak zapewnić możliwości wykorzystywania wniosków z tych badań w procesie doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku *ekonomia* na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach.

Wydział podkreśla, że mechanizm doskonalenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia jest w fazie opracowywania i wdrażania. Od roku akademickiego 2013/2014 zostanie powołana Rada przedsiębiorców lokalnych, która będzie współpracować z Wydziałem w zakresie przeprowadzenia wykładów eksperckich, doradztwa zawodowego i opinii dot. realizacji praktycznego modelu programu kształcenia.

Wyjaśnienia przekazane w odpowiedzi na raport z wizytacji zespołu PKA są wnikliwe. Wyjaśniono wiele wątpliwości (włącznie z dołączonymi uchwałami Rady Wydziału i planem nauczania od roku akademickiego 2013/2014) i pokazano, że do maja 2013 r. na Wydziale Przedsiębiorczości w Gryficach ZPSB podjęto wiele działań porządkujących i podnoszących jakość kształcenia. Przekazana odpowiedź pozwala podnieść oceny końcowe kryterium 2, 3 oraz 8. Nie zmienia to jednak faktu, że efekty podjętych działań powinny być zweryfikowane i ocenione po bieżącym i każdym następnym roku akademickim, w którym realizowany będzie kierunek *ekonomia*. Procedury wdrażanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości na Wydziale powinny zapewnić możliwości wykorzystywania informacji z przeprowadzanych badań ankietowych studentów i absolwentów oraz weryfikację programów kształcenia na kierunku o profilu praktycznym wynikające z uwag od interesariuszy zewnętrznych (przedstawicieli lokalnych i regionalnych pracodawców).